

POLITECHNIKA POZNAŃSKA

PRACE DYPLOMOWE

Przewodnik metodyczny dla osób przygotowujących pracę dyplomową inżynierską lub magisterską na Wydziale Architektury Politechniki Poznańskiej

Autor: dr hab. inż. arch. Piotr Marciniak, prof. nadzw.

Recenzent: dr hab. inż. arch. Ewa Pruszeicz-Sipińska, prof. nadzw.

Poznań 2018, wersja_15022018

„Przewodnik metodyczny dla osób przygotowujących pracę dyplomową ...” jest ciągle rozwijanym i aktualizowanym podręcznikiem zawierającym aktualnie obowiązujące wytyczne oraz wymagania formalne stawiane pracom dyplomowym inżynierskim i magisterskim wykonywanym na Wydziale Architektury Politechniki Poznańskiej. Jego najnowsza wersja dostępna jest pod adresem: <http://architektura.put.poznan.pl/n/dzieskanat/>

SPIS TREŚCI PRZEWODNIKA

1. Wstęp	str 3
2. Praca inżynierska	str 5
2.1. Część pisemna	str 7
2.2. Opracowanie graficzne, makieta, wersja elektroniczna	str 10
2.3. Egzamin i obrona pracy	str 13
3. Praca magisterska	str 14
3.1. Część pisemna	str 15
3.2. Opracowanie graficzne, makieta, wersja elektroniczna, portfolio	str 19
4. Ogólne zasady pisania pracy dyplomowej	str 21
4.1. Standardy redakcyjne	str 22
4.2. Zasady cytowania oraz sporządzania przypisów	str 23
5. Problem plagiatu	str 25
6. Informacje dodatkowe	str 26
7. Bibliografia	str 28
8. Przykładowe plansze dyplomu inżynierskiego	str 29

1. Wstęp

Przygotowanie dyplomowej pracy inżynierskiej lub magisterskiej jest zadaniem pracochłonnym i bardzo odpowiedzialnym. To właśnie na jej podstawie absolwent studiów ma uzyskać upragniony tytuł zawodowy lub naukowy. Jego otrzymanie nie jest rzeczą łatwą, a już w trakcie przygotowywania pracy pojawia się cały szereg pytań i wątpliwości dotyczących roli promotora, metody wykonywania pracy, zakresu części graficznej czy sposobu opracowania części pisemnej.

„Przewodnik metodyczny dla osób przygotowujących pracę dyplomową inżynierską lub magisterską” napisany został z myślą o studentach Wydziału Architektury Politechniki Poznańskiej. Skierowany jest do osób które znajdują się w końcowej fazie studiów inżynierskich lub magisterskich i poszukują odpowiedzi na pytania dotyczące zakresu, formy i sposobu pisania pracy końcowej. „Przewodnik...” zawiera podstawowe informacje niezbędne do przygotowania pracy dyplomowej będącej podsumowaniem całego cyklu kształcenia w uczelni wyższej w zakresie pierwszego lub drugiego stopnia. W swoich założeniach opracowanie niniejsze ma być również pomocą dla promotorów oraz recenzentów pozwalającą na ujednoczenie kryteriów (oraz egzekwowanie wymagań) wobec dyplomantów.

Warto pamiętać, że wykonanie pracy dyplomowej oraz zdanie egzaminu dyplomowego jest podstawą do nadania tytułu zawodowego inżyniera architekta lub magistra inżyniera architekta, a w dalszej kolejności uzyskania uprawnień projektowych. Wymagania dotyczące poziomu oraz zakresu pracy dyplomowej wykonywanej na Wydziale Architektury Politechniki Poznańskiej wynikają z utrwalonej przez wiele dziesięcioleci tradycji kształcenia architektonicznego w Politechnice Poznańskiej, doświadczeń władz Wydziału, promotorów i recenzentów oraz obowiązujących dokumentów prawnych.¹

Zgodnie ze standardami kształcenia na kierunku studiów architektura, wyznaczonymi przez MNiSW², praca dyplomowa powinna wykazać, że jej autor posiada odpowiednie umiejętności i wiedzę w zakresie:

- 1) projektowania architektonicznego, urbanistycznego i konserwatorskiego oraz planowania przestrzennego

---

¹ Uchwała Nr 356/96 Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego z dnia 28 listopada 1996 roku w następujący sposób precyzuje ogólne wymagania, stawiane absolwentom uczelni technicznych w odniesieniu do nadawania im tytułów zawodowych inżyniera lub magistra inżyniera: *"Tytuły zawodowe "inżynier" i "magister inżynier" nadawane są absolwentom wyższych studiów zawodowych bądź magisterskich, którzy w wyniku ukończenia tych studiów zdobyli umiejętność projektowania i znajomość metod wytwarzania produktów, przedmiotów bądź obiektów charakteryzujących się cechami użytkowymi, a w przypadku obiektów o wysokim stopniu złożoności takich np. jak sieć dróg publicznych, kopalnia, elektrownia czy huta - wiedzę niezbędną do eksploatacji obiektu, bądź do organizacji procesu produkcyjnego."*

² Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 29 września 2011 r. w sprawie standardów kształcenia dla kierunków studiów weterynarii i architektury (Dz.U. Nr 207, poz. 1233 z 2011)

- 2) historii i teorii architektury, teorii urbanistyki, sztuk pięknych, nauk technicznych i nauk humanistycznych
- 3) kształtowania środowiska człowieka z uwzględnieniem relacji zachodzących między ludźmi a obiektami architektonicznymi i otaczającą przestrzenią
- 4) stosowania procedur opracowywania projektów obiektów architektonicznych z uwzględnieniem czynników społecznych
- 5) rozwiązywania problemów funkcjonalnych, użytkowych, budowlanych, konstrukcyjnych, inżynierskich i technologicznych w stopniu zapewniającym bezpieczeństwo i komfort użytkowania obiektów, w tym osobom niepełnosprawnym
- 6) stosowania przepisów i procedur techniczno-budowlanych, ekonomiki projektowania, a także realizacji i użytkowania obiektu architektonicznego oraz organizacji procesu inwestycyjnego i integracji planów z projektami planistycznymi w kraju oraz w państwach Unii Europejskiej. Absolwent powinien ponadto rozumieć rolę zawodu architekta w społeczeństwie.

Zgodnie z wyżej wymienionymi wymaganiami praca dyplomowa powinna zawierać rozwiązanie konkretnego, istotnego zadania badawczego lub problemu projektowego przy wykorzystaniu wiedzy zdobytej podczas studiów. Może mieć charakter pracy badawczej lub projektowej w obszarze architektury, urbanistyki, planowania przestrzennego i regionalnego lub ochrony i konserwacji zabytków.

Praca dyplomowa powinna wykazać, że dyplomant opanował w odpowiednim zakresie warsztat projektowy i podstawowe umiejętności architektoniczno-urbanistyczne oraz że swoją wiedzę potrafi twórczo wykorzystać przy rozwiązywaniu wyznaczonego w ramach tematu pracy dyplomowej zadania projektowego.

Przewodnik podzielony został na trzy podstawowe części; pierwsza opisuje proces przygotowania pracy inżynierskiej, druga przedstawia pracę magisterską, kolejna część opisuje praktyczne zagadnienia związane z pisemną częścią pracy. W dodatkowych rozdziałach poruszono zagadnienia etyczne oraz najważniejsze zasady przygotowania pracy dyplomowej.

Przygotowany przewodnik jest systematycznym opracowaniem przygotowanym dla studentów Wydziału Architektury Politechniki Poznańskiej i z pewnością nie jest wolny od usterek lub niedopowiedzeń. Będziemy wdzięczni za wszelkie uwagi prowadzących oraz dyplomantów dotyczące sposobu przygotowania pracy, które można przesłać na adres: piotr.marciniak@put.poznan.pl

2. Praca inżynierska

Praca dyplomowa inżynierska jest podsumowaniem całego cyklu kształcenia na studiach pierwszego stopnia. Na jej podstawie student uzyskuje tytuł zawodowy inżyniera architekta.

Praca inżynierska powinna mieć charakter projektowy i zawierać rozwiązania podstawowych zadań inżynierskich z wykorzystaniem wiedzy ogólnej i specjalistycznej, przy zastosowaniu badawczych metod teoretycznych i empirycznych. W pracy dyplomowej powinny się znaleźć informacje o wykorzystanej literaturze i zastosowanych rozwiązaniach technicznych. Podsumowanie powinno zawierać opis uzyskanych efektów. Ostatecznym wynikiem pracy i przedmiotem obrony powinien być projekt architektoniczny lub urbanistyczny. Faktycznym celem pracy inżynierskiej ma być wykazanie przez studenta praktycznych umiejętności inżynierskich w formie opracowania projektowego.

Uwaga: praca inżynierska nie ma być popisem fantazji i możliwości twórczych dyplomanta, ale raczej opracowaniem wykazującym jego praktyczne umiejętności zawodowe – projektowe i warsztatowe!

Należy przy tym pamiętać, że dyplom inżynierski nie jest projektem budowlanym; jest to raczej uszczegółowiony projekt koncepcyjny z rozwiniętymi elementami technicznymi oraz opisem projektu (bez części badawczej).

Temat pracy inżynierskiej wybierany jest w porozumieniu z promotorem, na podstawie dostępnych materiałów wyjściowych (które można uzyskać w bibliotece Wydziału Architektury). Na studiach I stopnie nie dopuszcza się wyboru i pisanie własnego tematu dyplomowego. Wszelkie procedury związane z wyborem, przygotowaniem i złożeniem pracy dostępne są na stronie internetowej Wydziału Architektury PP, w zakładce „Dyplomanci” (patrz: <http://architektura.put.poznan.pl/n/strefa-studenta/dyplomanci/>)

Osoba która opracowuje pracę musi się wykazać odpowiednio: wkładem własnej pracy, podstawową znajomością architektury i urbanistyki oraz towarzyszących jej zagadnień technicznych, kompozycyjnych i plastycznych, potrafi właściwie dobrać literaturę przedmiotu i materiały wyjściowe oraz odpowiednio je wykorzystać.

Opracowujący pracę dyplomową powinien wykazać się praktyczną znajomością zagadnień zawartych w podstawowych aktach prawnych, takich jak:

1/ Ustawa z 7 lipca 1994 r. Prawo Budowlane (Dz.U. 1994 Nr 89 poz. 414 ze zmianami); tekst dostępny na stronie:

<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19940890414>

2/ Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 647; tekst jednolity z dnia 24 kwietnia 2012 r. ; tekst dostępny na stronie:

<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20030800717>

3/ praktyczne zastosowanie przepisów ujętych w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. 2002 r. Nr 75 poz. 690 ze zmianami) wraz z przywoływanymi w nich normami i przepisami szczegółowymi; tekst dostępny na stronie:

<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20020750690>

W układzie każdej pracy dyplomowej muszą być zawarte następujące części składowe:

1. **Część pisemna**, zawierająca opis pracy
2. **Opracowanie graficzne**, składające się ze sztywnych plansz formatu 100x70cm
3. **Makieta**, czyli pomniejszony model wykonanego projektu (wraz ze zdjęciami makiety)
4. **Wersja elektroniczna**, zawierająca tekst pracy, opracowanie graficzne i zdjęcia makiety (wgrywana na e-konto)

2.1. Część pisemna

Część pisemna pracy zawiera następujące, obowiązkowe elementy:

A. **Kartę tytułową**, według wzoru do pobrania ze strony internetowej Wydziału Architektury (zakładka *Strefa studenta*), zawierającą podstawowe informacje dotyczące autora, tematu pracy i warunków jej wykonania w tym:

nazwę uczelni

imię i nazwisko autora

tytuł pracy

osobę pod kierunkiem której przygotowano pracę (promotora)

miejsce i datę opracowania

Kartę składa się w wyznaczonym terminie w sekretariacie jednostki, a odebrany oryginał (z pieczęciami i podpisami Dyrektora jednostki i Dziekana) załącza się do pracy.

B. **Oświadczenie dyplomanta** o samodzielnym wykonaniu pracy.

Praca dyplomowa jest w całości samodzielnym dziełem studenta. W przypadku pracy zespołowej (dwie osoby) każdy z autorów składa pracę z oryginałem karty tematycznej oraz dwa egzemplarze pracy z kopiami kart tematycznych przeznaczone do archiwum (czyli w sumie 4 egzemplarze). W przypadku pracy zespołowej należy wypełnić: *Oświadczenie o samodzielnym napisaniu części pracy dyplomowej*.

Uwaga: oświadczenie jest dołączane do części pisemnej pracy.

C. **Zgodę dyplomanta na korzystanie z jego praw autorskich przez Uczelnię** (które jest niezbędne przy wystawianiu pracy na wystawach, konkursach i promocjach dyplomu organizowanych przez Uczelnię). Udzielenie zgody nie jest obligatoryjne, zależy od woli studenta. Treść oświadczenia zawiera zezwolenie dyplomanta na korzystanie z autorskich praw majątkowych na ww. polach przez Politechnikę Poznańską. Zezwolenie to pozwala na przeniesienie autorskich praw majątkowych Dyplomanta na rzecz Uczelni.

Uwaga: zgoda nie jest wklejana do pracy; należy ją złożyć osobno.

Zarówno oświadczenie o samodzielnym napisaniu pracy jak i oświadczenie o wyrażeniu lub nie wyrażeniu zgody na udział pracy w konkursach można znaleźć na stronie www Wydziału Architektury w zakładce *Strefa studenta/wzory wnioskow*).

D. **Spis zawartości pracy**, w którym należy wyszczególnić elementy składowe pracy:

1. Streszczenie pracy dyplomowej (maksymalnie 100 słów w języku polskim).
2. Tłumaczenie streszczenia na język angielski.
3. Tekst pracy (format A4).

4. Opracowanie graficzne (zamieścić pomniejszenia plansz graficznych do formatu A-4 (w pionie) lub A3 (złożone do A4).
5. Makietę (należy zamieścić fotografie makiety na formacie A-4 z informacją w jakiej skali makietta została wykonana).

E. **Tekst pracy**, jest opisem rozwiązania projektowego prezentowanego na planszach i obejmuje:

1. Wstęp (z wprowadzeniem i uzasadnieniem wyboru tematu)
2. Część opisową projektu, zawarta w kolejnych (dwóch, max. czterech) rozdziałach, składającą się z:
  - a/ studiów przedprojektowych (ewentualnie analiz), pokazujących drogę prowadzącą do ostatecznego rozwiązania projektowego. W tej części można zamieścić niezbędne studia i szkice, rysunki, zdjęcia makiet roboczych etc. objaśniające istotę przyjętych rozwiązań przestrzennych
  - b/ opisu najważniejszych problemów architektoniczno-urbanistycznych (opisu ideowego), które są rozwiązane w pracy dyplomowej, w tym opis podstawowych rozwiązań estetycznych, kompozycyjnych i funkcjonalnych
  - c/ przyjętych rozwiązań technicznych przyjętych w pracy; należy w nim zawrzeć najważniejsze rozwiązania materiałowe i technologiczne poszczególnych elementów budynku, zasady ochrony przeciwpożarowej; ponadto należy omówić podstawowe rozwiązania konstrukcyjne i instalacyjne. Należy w nim uwzględnić rozwiązania materiałowe i technologiczne, bilanse, zasady ochrony p. poż. oraz rozwiązania w zakresie konstrukcji, instalacji, dróg, infrastruktury, oszczędności energii, itp. Ponadto należy omówić kontekst krajobrazowy (nawiązanie do otoczenia) proponowanych rozwiązań projektowych, a także rozwiązania projektu zieleni.
  - c/ bilanse i zestawienie powierzchni, w tym dla:
    - zagospodarowania terenu (powierzchnia zabudowy projektowanych i adaptowanych obiektów, % zabudowy, powierzchnia utwardzona, powierzchnia zieleni, itp.), a także niezbędne wskaźniki architektoniczno-urbanistyczne.
    - powierzchni części kubaturowej (powierzchnia całkowita, netto, użytkowa) i kubatur projektowanych obiektów; zestawienia pomieszczeń
3. Zakończenie, zawierające podsumowanie całej pracy i wynikające z niego wnioski
4. Literaturę, czyli wykaz wykorzystanych źródeł pisanych z podziałem na:
  - a. książki
  - b. periodyki /artykuły w czasopismach/
  - c. źródła internetowe
  - d. inne /np. akty prawne etc/
5. Spis ilustracji, z podaniem ich źródeł

6. Plansze, będące pomniejszeniami części graficznej do formatu A4 (dokładne kopie „dużych” plansz opracowania graficznego). Proszę pamiętać, że to na ich podstawie koreferenci przygotowują recenzję pracy!
7. Fotografie makiety, min. 2szt (max. 4szt), w formacie A4, kolorowe lub czarno-białe (należy je przekazać w trakcie obrony)
8. Aneksy, w których mogą się znaleźć inne dokumenty takie jak: pełne teksty Warunków Zabudowy, wypisy i wyrisy z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, wytyczne konserwatorskie etc.

Praca pisemna powinna być estetycznie oprawiona w sposób zwarty, jej objętość to zwyczajowo ok. 40-60 stron (łącznie ze spisami, załącznikami etc.); oczywiście może być zwiększona w przypadku podejmowania trudniejszych zagadnień (proszę jednak pamiętać, że większa objętość nie ma wpływu na ocenę pracy)

Uwaga:

- część opisowa pracy oraz pomniejszone plansze muszą być oprawione jako jedno, zwarte opracowanie (w całości)! Sposób oprawy pozostawia się uznaniu dyplomanta
- w części pisemnej można zamieścić niezbędne analizy, studia i szkice objaśniające istotę przyjętych rozwiązań, należy pamiętać o ograniczeniu ich ilości na rzecz opisu technicznego
- należy unikać prezentowania rysu historycznego, przykładów podobnych zrealizowanych już obiektów, opisów analizujących szerokie problemy projektowe itd.; te fragmenty pracy są wymagane wyłącznie w pracy magisterskiej
- do pracy pisemnej nie załączamy zwymiarowanych (wykonywanych osobno) rysunków technicznych! Jedynym opracowaniem graficznym są plansze projektowe!

2.2. Opracowanie graficzne, makieta, wersja elektroniczna

Praca inżynierska jest podstawowym opracowaniem projektowym (zwykle pojedynczego budynku lub zespołu budynków) zawierającym obowiązkowe elementy jak:

- projekt zagospodarowania terenu z czytelną legendą i bilansem powierzchni zawierający (m.in. powierzchnię działki/terenu, powierzchnię zabudowy, % zabudowy, intensywność netto, powierzchnię całkowitą, powierzchnię netto, powierzchnię użytkową, kubaturę, liczbę i rodzaj mieszkań (w przypadku budynku mieszkalnego), liczbę miejsc parkingowych (w tym na terenie i w garażu podziemnym) w skali 1:500 (lub ew. skali 1:250)
  - w pracy inżynierskiej dopuszcza się graficzne rozwiązanie części analitycznej (na pierwszej prezentowanej planszy), ich umieszczenie nie jest obowiązkowe i pozostawia się je do decyzji dyplomanta
  - rzuty kondygnacji nadziemnych i podziemnych wraz z zestawieniem pomieszczeń
  - minimum dwa przekroje
  - elewacje projektowane (jeśli to wynika z tematu pracy także w kontekście zabudowy istniejącej)
  - dwie perspektywy (minimum jedna, maksimum trzy) pokazujące przestrzennie budynek lub zespół budynków
  - fragmenty rzutu i przekroju zwymiarowane i szczegółowo opisane (w skali 1:50)
  - detal architektoniczny lub urbanistyczny wraz z rozwiązaniami technicznymi (w skali 1:20, 1:10, 1:5); ma być to detal architektoniczny a nie przerysowany detal budowlany!
- Uwaga: dwie ostatnie części zawierają się na tzw. „planszy technicznej” (tzn. zwymiarowane fragmenty rzutu i przekroju oraz detal)
- niezbędne opisy oraz informacje tekstowe

Opracowanie graficzne obejmuje wizualną (graficzną) prezentację projektu w powszechnie używanych skalach tzn. 1:50, 1:100, 1:200, 1:250, 1:500, 1:1000, 1:2000 (a nie w skalach pośrednich np. 1:300 albo 1:450!) oraz tylko niezbędne studia i szkice (jeśli autor pracy chce je zamieścić - bez szczegółowych analiz!).

Opracowanie powinno być wykonane na planszach formatu 70x100 cm (w układzie pionowym), na sztywnym podkładzie (pianka, tektura etc.) w sposób umożliwiający ich ekspozycję (narożniki dziurkowane).

Każda plansza powinna być oznaczona kolejnym numerem, wskazującym jednoznacznie układ i kompozycję plansz. Na każdej musi znaleźć się:

- tytuł pracy
- imię i nazwisko autora
- tytuł naukowy, imię i nazwisko promotora
- nazwa wydziału i uczelni
- datę opracowania

Projekt dyplomowy należy umieścić na planszy „intro” oraz na planszach „podstawowych”.

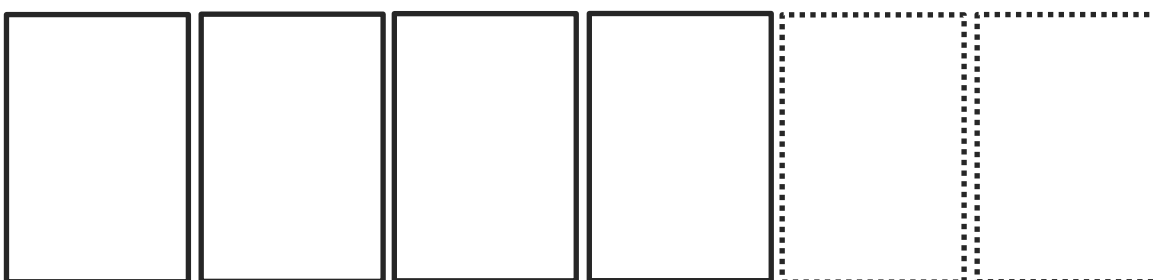
Plansza „intro” jest planszą wstępną, ogólną, rodzajem wizualnej wizytówki pracy dyplomowej, zawierającą najważniejsze elementy ideowe i projektowe, np. wizualizację, zagospodarowanie terenu, charakterystyczny rzut lub przekrój, niezbędne opisy. Celem prezentacji tej planszy jest możliwość obejrzenia i porównania prac dyplomowych przez wszystkie komisje dyplomowe. Plansze „intro” będą wywieszane wspólnie, dla wszystkich dyplomantów, w sposób umożliwiający ich wstępną ocenę.

Zalecany układ prezentacji planszy „intro” – wyłącznie pionowy (ze względu na możliwości ekspozycyjne WA):

Plansze „podstawowe” są właściwymi planszami służącymi do prezentacji projektu. Optymalna liczba plansz to 4szt. (minimalna liczba to 4szt., maksymalna 6szt.) – liczba plansz nie wpływa na ocenę!

Zalecany układ plansz – wyłącznie pionowy (ze względu na możliwości ekspozycyjne WA):

Makieta, prezentuje w formie trójwymiarowego modelu efekt przestrzenny zaproponowanej koncepcji twórczej (architektonicznej, urbanistycznej, architektoniczno-urbanistycznej, innej)

Skala makiety powinna być dostosowana do wielkości pracy, i tak przy makietach:

- obiektów lub zespołów architektonicznych skala 1:100 lub 1:200

Wielkość makiety powinna wynikać ze skali projektu i powinna prezentować i odwzorowywać główne założenia projektowe prezentowane przez dyplomanta. W przypadku makiet dopuszcza się skale pośrednie (np. 1:300). Sugerowana jest kolorystyka

monochromatyczna, materiał dowolny (tektura, drewno, tworzywa sztuczne itp.) Stopień uszczegółowienia makiety zależy od jej skali.

Makieta musi być podpisana i zawierać:

- tytuł pracy
- imię i nazwisko autora
- stopień/tytuł naukowy, imię i nazwisko promotora
- nazwa wydziału i uczelni

Wersja elektroniczna, jest wgrywana przez studenta na swoje e-konto studenckie (następnie możliwe jest wydrukowanie oświadczenia o zgodności wersji elektronicznej z wersją papierową). W instrukcji do konta e-student znajduje się jest dokładnie opisana procedura wgrywania pracy dyplomowej na serwer („System eStudent 2”). Instrukcja dostępna jest na stronie internetowej Wydziału Architektury PP, w zakładce „Dyplomanci” (w czerwonym akapicie), patrz: http://architektura.put.poznan.pl/n/wp-content/uploads/2018/01/eStudent2-Instrukcja_u%C5%BCytkownika.pdf

Proszę pamiętać, że do plików wgryanych na e-konto dostęp mają promotor oraz recenzent, którzy na ich podstawie mogą przygotować swoje recenzje.

Uwaga: praca dyplomowa nie może być przyjęta przez opiekuna, jeżeli nie spełnia powyższych wymagań formalnych. Spełnienie wyżej wymienionych wymagań potwierdza swoim podpisem opiekun pracy. Student zobowiązany jest przedstawić promotorowi 3 egzemplarze pracy gotowe do złożenia w dziekanacie. Prosimy o niestawianie swoich promotorów w niezręcznych sytuacjach i wymuszanie wpisów przed zakończeniem pełnego opracowania pracy.

2.3. Egzamin i obrona pracy

Na część egzaminacyjną prowadzącą do uzyskanie tytułu inżyniera architekta składają się dwa elementy: teoretyczny egzamin inżynierski oraz obrona dyplomowej pracy inżynierskiej.

Egzamin inżynierski

Warunkiem przystąpienia do obrony dyplomowej pracy inżynierskiej jest pozytywne zaliczenie przedmiotów wymaganych programem studiów oraz zdanie teoretycznego egzaminu inżynierskiego.

Zagadnienia egzaminacyjne pomocne do nauki znaleźć można na stronie internetowej Wydziału Architektury (*w zakładce Strefa studenta/Dyplomanci*). Egzamin inżynierski jest pisemny i poprzedza obronę pracy; w przypadku niepowodzenia można do niego przystąpić w terminie poprawkowym (zgodnie z harmonogramem sesji dyplomowej) lub w wyjątkowych wypadkach w trakcie obrony.

Uwaga: zaliczenie egzaminu z wynikiem pozytywnym jest warunkiem dopuszczenia do obrony pracy!

Obrona pracy inżynierskiej

Obrona pracy jest publiczną prezentacją wykonanego opracowania projektowego przed Wydziałową Komisją Egzaminacyjną i składa się z czterech zasadniczych części:

1. Prezentacji Dyplomanta (max. 15 minut! – proszę pamiętać o konieczności zachowania dyscypliny czasowej!)
2. Odczytanie opinii przez Recenzenta
3. Odpowiedzi dyplomanta - odniesienie się do uwag Recenzenta
4. Dyskusji na temat problemów związanych z przedstawioną pracą

Po zapoznaniu się z przedstawioną pracą, po wysłuchaniu opinii recenzenta i promotora pracy, Komisja ustala ocenę pracy dyplomowej.

Uwaga: przedmiotem recenzji są następujące elementy pracy: ład przestrzenny i przyjęte rozwiązania kompozycyjne, rozwiązania funkcjonalne, rozwiązania konstrukcyjne, komunikacja kołowa i piesza, parkingi, zieleń, a także kontekst krajobrazowy (czyli powiązanie z otoczeniem zabudowanym lub niezabudowanym) oraz detal architektoniczny lub urbanistyczny i jakość opracowania graficznego (estetyka i czytelność przekazu informacji); ocenie podlega także makieta.

3. Praca magisterska

Praca dyplomowa magisterska jest podsumowaniem całego cyklu kształcenia na poziomie studiów drugiego stopnia, a jednocześnie pierwszym stopniem naukowym. Praca magisterska powinna mieć charakter projektowo-badawczy i powinna zawierać rozwiązania złożonych zadań inżynierskich i naukowych z wykorzystaniem wiedzy ogólnej i specjalistycznej, przy zastosowaniu badawczych metod teoretycznych i empirycznych. Może mieć charakter pracy badawczej lub projektowej w obszarze architektury, urbanistyki, planowania przestrzennego i regionalnego lub ochrony i konserwacji zabytków. W pracy dyplomowej powinny się znaleźć informacje o wykorzystanej literaturze i zastosowanych rozwiązaniach badawczych. Podsumowanie powinno zawierać wyodrębnioną specyfikację oryginalnego wkładu autora do pracy. Ostatecznym wynikiem pracy i przedmiotem obrony powinien być projekt architektoniczny lub urbanistyczny. Dopuszcza się również jako równouprawnione inne jej formy (takie jak film, performance, instalacja itd.) pozwalające na zaprezentowanie pełni możliwości twórczych dyplomanta.

Temat pracy magisterskiej wybierany jest w porozumieniu z promotorem, na podstawie dostępnych materiałów wyjściowych (które można uzyskać w bibliotece Wydziału Architektury). Na studiach II stopnia dopuszcza się wybór i pisanie własnego tematu dyplomowego. Wymagania dotyczące tematów własnych określa dyrektor jednostki dyplomowania (instytutu lub katedry). Student może wybrać temat własny pracy magisterskiej za zgodą promotora, który jest zobowiązany skonsultować proponowany temat z dyrektorem swojej jednostki.

Wszelkie procedury związane z wyborem, przygotowaniem i złożeniem pracy dostępne są na stronie internetowej Wydziału Architektury PP, w zakładce „Dyplomanci” (patrz: <http://architektura.put.poznan.pl/n/strefa-studenta/dyplomanci/>)

Osoba która opracowuje pracę musi się wykazać odpowiednio: wkładem własnej pracy, ogólną znajomością architektury i urbanistyki, potrafi właściwie dobrać literaturę, źródła i materiały wyjściowe oraz odpowiednio je wykorzystać.

W układzie każdej pracy dyplomowej muszą być zawarte następujące części składowe:

5. **Część pisemna**, zawierająca główne tezy pracy
6. **Opracowanie graficzne**, składające się ze sztywnych plansz formatu 100x70cm
7. **Makieta**, czyli pomniejszony model wykonanego projektu
8. **Wersja elektroniczna**, zawierająca tekst pracy, opracowanie graficzne i zdjęcia makiety
9. **Portfolio** (do wglądu w trakcie obrony pracy)

3.1. Część pisemna

Część pisemna pracy zawiera następujące, obowiązkowe elementy:

A. **Kartę tytułową**, według wzoru do pobrania ze strony internetowej Wydziału Architektury (zakładka *Strefa studenta*), zawierającą podstawowe informacje dotyczące autora, tematu pracy i warunków jej wykonania w tym:

nazwę uczelni

imię nazwisko autora

tytuł pracy

osobę pod kierunkiem której przygotowano pracę (promotora)

miejsce i datę opracowania

Kartę składa się w wyznaczonym terminie w sekretariacie jednostki, a odebrany oryginał (z pieczęciami i podpisami Dyrektora jednostki i Dziekana) załącza się do pracy.

B. **Oświadczenie dyplomanta** o samodzielnym wykonaniu pracy.

Praca dyplomowa jest w całości samodzielnym dziełem studenta. W przypadku pracy zespołowej (dwie osoby) każdy z autorów składa pracę z oryginałem karty tematycznej oraz dwa egzemplarze pracy z kopiami kart tematycznych przeznaczone do archiwum (czyli w sumie 4 egzemplarze). W przypadku pracy zespołowej należy wypełnić: *Oświadczenie o samodzielnym napisaniu części pracy dyplomowej*.

Na Wydziale Architektury PP dopuszcza się wykonanie pracy dyplomowej jako pracy zespołowej, pod warunkiem wyraźnego wydzielenia poszczególnych części opracowania ze wskazaniem ich autorstwa. Sugeruje się aby informacja o tym jakie części pracy przygotowali poszczególni autorzy znajdowała się w części opisowej, tuż za spisem treści.

W przypadku pracy zespołowej każdy autor składa pracę z oryginałem karty tematycznej i cały zespół dwie sztuki pracy z kopiami kart tematycznych przeznaczone do archiwum (czyli w sumie 4 egzemplarze). W przypadku pracy zespołowej należy wypełnić: *Oświadczenie o samodzielnym napisaniu części pracy dyplomowej*.

Uwaga: oświadczenie jest dołączane do części pisemnej pracy.

C. **Zgodę dyplomanta na korzystanie z jego praw autorskich przez Uczelnię**

Jest niezbędne przy wystawianiu pracy na wystawach, konkursach i promocjach dyplomu organizowanych przez Uczelnię). Udzielenie zgody nie jest obligatoryjne, zależy od woli studenta. Treść oświadczenia zawiera zezwolenie dyplomanta na korzystanie z autorskich praw majątkowych na ww. polach przez Politechnikę Poznańską. Zezwolenie to pozwala na przeniesienie autorskich praw majątkowych Dyplomanta na rzecz Uczelni.

Uwaga: zgoda nie jest wklejana do pracy; należy ją złożyć osobno.

Zarówno oświadczenie o samodzielnym napisaniu pracy jak i oświadczenie o wyrażeniu lub nie wyrażeniu zgody na udział pracy w konkursach można znaleźć na stronie www Wydziału Architektury w zakładce *Strefa studenta/wzory wnioskow*).

D. **Spis zawartości pracy**, w którym należy wyszczególnić elementy składowe pracy:

1. Streszczenie pracy dyplomowej (maksymalnie 100 słów w języku polskim).
2. Tłumaczenie streszczenia na język angielski.
3. Tekst pracy (podać ilość stron, format A4).
4. Opracowanie graficzne (zamieścić pomniejszenia plansz graficznych do formatu A-4 lub A3 złożone do A4).
5. Makietę (należy zamieścić fotografie makiety na formacie A-4).
6. Inne elementy (np. prezentacja multimedialna, film itp.).

E. **Tekst pracy**, obejmuje:

1. Wprowadzenie
2. Wstęp, zawierający:
  - a/ przedmiot pracy (z uzasadnieniem wyboru tematu), który jest przedstawieniem zadania będącego przedmiotem pracy dyplomowej
  - b/ założenia projektowe (np. odbiegające od wytycznych mpzp)
  - c/ stan badań i przyjętą metodę bądź metody pracy
3. Rozdziały części opisowej pracy składające się z:
  - a/ **części badawczej** (trzy do pięciu) rozdziałów (z podrozdziałami), zawierającą m.in.
    - przedstawienie najważniejszych problemów architektoniczno-urbanistycznych, które są rozwiązane w pracy dyplomowej
    - przegląd stanu wiedzy i twórczości w obszarze rozwiązywanego zadania projektowego
    - informacji o lokalizacji, uwzględniające informacje planistyczne, gospodarcze oraz rys historyczny
    - przedstawienie sposobu i metod rozwiązania problemuW tej części pracy dyplomant musi przeprowadzić badania, dotrzeć do odpowiedniej literatury przedmiotu (nie tylko źródła internetowe, ale także książki i artykuły w czasopiśmie), zaprezentować aktualną wiedzę i stan badań
  - b/ **części analitycznej** (studiów przedprojektowych), zawierającej m.in.
    - analizy, studia projektowe, materiały wyjściowe, a także opis koncepcji projektowych. W tej części należy obowiązkowo zamieścić studia i szkice, rysunki, zdjęcia makiet roboczych etc. objaśniające istotę przyjętych rozwiązań przestrzennych (2-4 stron)
    - opis najważniejszych problemów architektoniczno-urbanistycznych (opis ideowy), które są rozwiązane w pracy dyplomowej, w tym opis podstawowych

rozwiązań estetycznych, kompozycyjnych i funkcjonalnych; nawiązanie do otoczenia i kontekstu krajobrazowego w zakresie przyjętych rozwiązań projektowych (należy pamiętać o pokazaniu ich również na planszach, rozwinięciach, perspektywach etc.)

c/ **części projektowej**, zawierającej m.in.

- opis projektu będącego rezultatem zaproponowanych i zastosowanych koncepcji twórczych. Opis powinien zawierać charakterystykę podstawowych rozwiązań formalnych, estetycznych, kompozycyjnych i funkcjonalnych

- związane z nimi rozwiązania techniczne najważniejszych elementów budynku, zastosowane materiały i technologie, podstawowe zasady ochrony przeciwpożarowej. Należy także omówić rozwiązania w zakresie konstrukcji, instalacji, dróg, infrastruktury, oszczędności energii, itp. oraz aspekty ekonomiczne i organizacyjne projektu.

- zestawienie powierzchni i kubatur, w tym:

a/zagospodarowania terenu (powierzchnia zabudowy projektowanych i adaptowanych obiektów, % zabudowy, powierzchnia utwardzona, powierzchnia zieleni, itp.)

b/ bilans powierzchni części kubaturowej (całkowita, netto, użytkowa) i kubatur projektowanych obiektów, a także niezbędne wskaźniki architektoniczourbanistyczne.

c/ przyjęte rozwiązania techniczne w pracy; należy w nim zawrzeć najważniejsze rozwiązania materiałowe i technologiczne poszczególnych elementów budynku, zasady ochrony przeciwpożarowej; ponadto należy omówić podstawowe rozwiązania konstrukcyjne i instalacyjne. Należy w nim uwzględnić rozwiązania materiałowe i technologiczne, bilanse, zasady ochrony p. poż. oraz rozwiązania w zakresie konstrukcji, instalacji, dróg, infrastruktury, oszczędności energii, itp. Ponadto należy omówić kontekst krajobrazowy (nawiązanie do otoczenia) dla proponowanych rozwiązań projektowych oraz (jeśli wynika to z tematu pracy) także zagrożenia ochrony konserwatorskiej.

4. Zakończenie, zawierające omówienie wyników i podsumowanie całej pracy oraz wynikające z niego wnioski (zwykle to dwie ew. kilka stron; to bardzo ważna część pracy wskazująca na jej właściwy przebieg i poprawny wywód)
5. Literatura, czyli wykaz wykorzystanych źródeł pisanych z podziałem na:
  - a. książki
  - b. periodyki /artykuły w czasopismach/
  - c. źródła internetowe
  - d. inne /np. akty prawne etc./
6. Spis ilustracji, z podaniem ich źródeł
7. Plansze, będące pomniejszeniami części graficznej do formatu A4 (dokładne kopie „dużych” plansz opracowania graficznego). Proszę pamiętać, że to na ich podstawie koreferenci przygotowują recenzję pracy!

8. Fotografie makiety, min. 2szt (max. 4szt), w formacie A4, kolorowe lub czarno-białe.
9. Aneksy, w których mogą się znaleźć inne dokumenty takie jak: pełne teksty warunków zabudowy, wypisy i wyrisy z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, wytyczne konserwatorskie etc.

Uwaga: część opisowa pracy oraz pomniejszone plansze i fotografie makiety muszą być oprawione jako jedno, zwarte opracowanie (w całości)!

Sposób oprawy pozostawia się uznaniu dyplomanta, jednak wymagane jest spięcie zawartości w sposób trwały.

3.2. Opracowanie graficzne, makieta, wersja elektroniczna, portfolio

Opracowanie graficzne obejmuje wizualną (graficzną) prezentację projektu w powszechnie używanych skalach (tzn. 1:50, 1:100, 1:200, 1:250, 1:500, 1:1000, 1:2000, a nie w skalach pośrednich np. 1:300 albo 1:450!) oraz niezbędne studia, szkice, analizy i wizualizacje objaśniające istotę przyjętych rozwiązań przestrzennych, architektonicznych i urbanistycznych.

Opracowanie powinno być wykonane na planszach formatu 70x100 cm (w układzie pionowym). Każda plansza powinna być oznaczona kolejnym numerem, wskazującym jednoznacznie układ i kompozycję plansz. Na każdej musi znaleźć się:

- tytuł pracy
- imię i nazwisko autora
- tytuł naukowy, imię i nazwisko promotora
- nazwa wydziału i uczelni

Projekt dyplomowy należy umieścić na planszy „intro” oraz na planszach „podstawowych”.

Plansza „intro” jest planszą wstępną, ogólną, rodzajem wizualnej wizytówki pracy dyplomowej, zawierającą najważniejsze elementy ideowe i projektowe, np. wizualizację, zagospodarowanie terenu, charakterystyczny rzut lub przekrój, niezbędne opisy. Celem prezentacji tej planszy jest możliwość obejrzenia i porównania prac dyplomowych przez wszystkie komisje dyplomowe. Plansze „intro” będą wywieszane wspólnie, dla wszystkich dyplomantów, w sposób umożliwiający ich wstępną ocenę.

Zalecany układ prezentacji planszy „intro” – wyłącznie pionowy (ze względu na możliwości ekspozycyjne WA):

Plansze „podstawowe” są właściwymi planszami służącymi do prezentacji projektu. Optymalna liczba plansz to 8szt. (minimalna liczba to 6szt., maksymalna 12szt.) – liczba plansz nie wpływa na ocenę!

Zalecany układ plansz – to wydruk pionowy (ze względu na możliwości ekspozycyjne WA):
Możliwy jest również inny układ, który pozostawia się decyzji dyplomanta.

Makieta, prezentuje w formie trójwymiarowego modelu efekt przestrzenny zaproponowanej koncepcji twórczej (architektonicznej, urbanistycznej, architektoniczno-urbanistycznej, innej)

Skala makiety powinna być dostosowana do wielkości pracy, i tak przy makietach:

- obiektów lub zespołów architektonicznych skala 1:100 lub 1:200
- zespołów urbanistycznych skala 1:500 lub 1:1000

Wielkość makiety powinna wynikać ze skali projektu i powinna prezentować i odwzorowywać główne założenia projektowe prezentowane przez dyplomanta. W przypadku makiet dopuszcza się skale pośrednie (np. 1:300). Sugerowana jest kolorystyka monochromatyczna, materiał dowolny (tektura, drewno, tworzywa sztuczne itp.) Stopień uszczegółowienia makiety zależy od jej skali.

- tytuł pracy
- imię i nazwisko autora
- stopień/tytuł naukowy, imię i nazwisko promotora
- nazwa wydziału i uczelni

Wersja elektroniczna, jest wgrywana przez studenta na swoje e-konto studenckie (następnie możliwe jest wydrukowanie oświadczenia o zgodności wersji elektronicznej z wersją papierową). W instrukcji do konta e-student znajduje się jest dokładnie opisana procedura wgrywania pracy dyplomowej na serwer („System eStudent 2”). Instrukcja dostępna jest na stronie internetowej Wydziału Architektury PP, w zakładce „Dyplomanci” (w czerwonym akapicie), patrz: http://architektura.put.poznan.pl/n/wp-content/uploads/2018/01/eStudent2-Instrukcja_u%C5%BCytkownika.pdf

Proszę pamiętać, że do plików wgranych na e-konto dostęp mają promotor oraz recenzent, którzy na ich podstawie mogą przygotować swoje recenzje.

Uwaga: praca dyplomowa nie może być przyjęta przez opiekuna, jeżeli nie spełnia powyższych wymagań formalnych. Spełnienie wyżej wymienionych wymagań potwierdza swoim podpisem opiekun pracy. Student zobowiązany jest przedstawić promotorowi 3 egzemplarze pracy gotowe do złożenia w dziekanacie. Prosimy o niestawianie swoich promotorów w niezręcznych sytuacjach i wymuszanie wpisów przed zakończeniem pełnego opracowania pracy.

Portfolio, wykonane przez studenta w ramach zajęć semestralnych (2 sem.), na studiach II stopnia (do wglądu w trakcie obrony pracy). Jest ważnym elementem, swego rodzaju „wizytówką” dyplomanta; na jego podstawie komisja egzaminacyjna ma wgląd we wcześniejsze dokonania i osiągnięcia studenta.

4. Ogólne zasady pisania pracy dyplomowej

Praca pisemna powinna mieć objętość ok. 80-100 stron maszynopisu oraz zawierać w części graficznej pomniejszone plansze rysunkowe. Pracę należy oprawić w sztywną okładkę, a strony należy złączyć w sposób trwały (oprawa introligatorska, zszywanie, bindowanie etc.)

W części pisemnej poza podstawowym tekstem pojawiają się także takie jej elementy jak literatura, cytaty, przypisy itp.

Bibliografia – w innym znaczeniu to uporządkowany spis dokumentów wg pewnych kryteriów, spełniający określone zadania informacyjne (w praktyce często stosowanych jednocześnie).

Literatura przedmiotu – spis dzieł wykorzystanych w opracowaniu. Wykaz bibliograficzny pozycji odnoszących się do tematu opracowanego zagadnienia, umieszczany zazwyczaj na końcu opracowania. Spis dzieł o powiązanej tematyce, przy czym wcale nie musi on oznaczać, że dane pozycje zostały w pracy wykorzystane. Pojęcie literatury przedmiotu jest szersze od pojęcia bibliografii. Zalecana liczba pozycji piśmiennictwa w pracy magisterskiej to minimum 20 pozycji.

Cytat – to dosłowne przytoczone słów zaczerpniętych z jakiegoś tekstu pisanego lub czyjejs wypowiedzi ustnej; cytaty oznacza się „cudzysłowem”. Należy pamiętać, aby unikać zbyt długich cytatów; zwykle ich długość nie powinna wynosić jednorazowo więcej niż kilka wersów. Należy pamiętać, aby każda przytoczona myśl lub wypowiedź (albo też fragment innego tekstu pisanego) została wyraźnie oznaczona z podaniem jej źródła (w przypisie)! Cytowanie innych prac bez podania ich pochodzenia jest przestępstwem!

Przypisy – oznacza się za pomocą odnośników, znajdujących się na końcu rozdziału (lub najczęściej) u dołu strony.³ (spójrz na dolną część strony!). Celem przypisu jest:

- **wskazanie źródeł** z których autor korzysta w trakcie pisania pracy /tzw. przypis bibliograficzny/
(np. G. Piątek, Centrum Wykładowe Politechniki Poznańskiej, Architektura-murator, Nr 09/2005, s. 41-49.)
- pokazanie **źródła cytatu**, który przytacza autor w pracy (wskazanie konkretnej strony)
(np. G. Piątek, Centrum Wykładowe Politechniki Poznańskiej, Architektura-murator, Nr 09/2005, s. 41)
- przypisy mogą zawierać dodatkowe **dodatkowe informacje**
(np. Opisany wariant projektowy znamy z dwóch źródeł. Pierwsze z nich to *Poznań. Przewodnik po mieście*, Poznań 1949, s. 54, drugie to perspektywy projektu konkursowego)
- mogą zawierać dodatkowe komentarze, wyjaśnienia, polemiki
(np. Pomieszczenia w budynku wynajmowały m.in. PKO BP, Rzemieślnicza Spółdzielnia Odzieżowo-Galanteryjna „Dąbrówka”, Przedsiębiorstwo Handlu Zagranicznego i Informacji Techniczno-Handlowej „Intrex”, Centrala Handlu Zagranicznego „Agros” i Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „Polstar”)

---

³ przypis

4.1. Standardy redakcyjne

Zalecane są następujące sposoby formatowania:

a) krój czcionki podstawowe to: Arial CE lub Times New Roman CE (litery CE oznaczają Central European, tzn. obecność polskich znaków diakrytycznych) lub inny podobny krój. Dopuszcza się także inne, proste i czytelne kroje czcionki.

Proszę pamiętać, że proste czcionki typu Arial są bardziej „graficzne”, jednak bardziej czytelne są czcionki tzw. szeryfowe typu Times New Roman

b) wielkość czcionki: 10 punktów dla tekstu, 9 punktów dla przypisów (Arial) lub 12 punktów dla tekstu, 10 punktów dla przypisów (Times New Roman). Wielkość czcionki należy dobrać do jej kroju tak, aby była czytelna (nie za mała, ale także niezbyt duża – większa czcionka to oczywiście mniej tekstu!)

c) interlinia czyli odległość między wierszami: 1,5 linii

d) odstępy przed i po wierszu: 6 lub 12 punktów

e) marginesy strony standardowe tzn. lewy, prawy, górny, dolny 2,5 cm; proszę pamiętać o uwzględnieniu marginesu po lewej stronie na oprawę pracy (ok. 0,5-1cm)

f) strony należy ponumerować (z wyjątkiem karty tytułowej)

Uwaga: w tym podrozdziale zastosowano odstęp między wierszami 1,5 linii oraz zaznaczono właściwe kroje czcionek

4.2. Zasady cytowania oraz sporządzania przypisów

Cytowanie i przypisy dotyczące tekstów drukowanych (podstawowe zasady)

- **publikacja zwarta mająca jednego autora**
  - przywoływana po raz pierwszy
E. Rewers, Post-polis. Wstęp do filozofii ponowoczesnego miasta, Kraków 2005, s. 32-34.
  - przywoływana po raz kolejny w dalszych częściach tekstu
E. Rewers, op. cit, s. 32-34.
  - przywoływana bezpośrednio za pierwszym lub następnym cytowaniem
tamże, s. 5 (lub ibidem,s.5)
- **publikacja zwarta mająca wielu autorów**
  - przywoływana po raz pierwszy
S.Barbacki, Z. Borny, E. Matusiewicz, Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Poznaniu 1919-1969, Poznań 1970, s.67
  - przywoływana po raz kolejny w dalszych częściach tekstu
S.Barbacki, Z. Borny, E. Matusiewicz, op.cit., s.32-35
- **publikacja zwarta mająca redaktorów**
  - przywoływana po raz pierwszy
G. Klause, Wybrane problemy ochrony zabytków początku XX wieku i odbudowa Poznania po II wojnie światowej, [w:] T. Jakimowicz (red.), Architektura i urbanistyka Poznania XX wieku, Poznań 2005, s.189
  - przywoływana po raz kolejny w dalszych częściach tekstu
G. Klause, Wybrane problemy ..., [w:] op.cit., s.189
- **artykuł z czasopisma**
  - przywoływana po raz pierwszy
G. Kodym-Kozaczko, Planowanie urbanistyczne w Poznaniu w latach 1900-1990, a teorie budowy miast od końca XIX wieku, Kwartalnik Architektury i Urbanistyki, nr 1-4/2007, s.69
  - przywoływana po raz kolejny w dalszych częściach tekstu,
G. Kodym-Kozaczko, op.cit, s.69
- **materiał niepublikowany**
  - przywoływana po raz pierwszy
Gałkowski A., O architekturze nowoczesnego szpitala, Poznań 1971, maszynopis (lub artykuł niepublikowany), s.4
  - przywoływana po raz kolejny w dalszych częściach tekstu,
Gałkowski A., op.cit., s.4
- **dokument archiwalny**
  - przywoływana po raz pierwszy
L. Wejchert, Opis do planu porządkowania ośrodka staromiejskiego, Archiwum MKZ, sygn. 1240, Poznań 1961 (maszynopis)

- przywoływana po raz kolejny w dalszych częściach tekstu,
L. Wejchert, sygn. 1240, s.12

▪ dokument prawny

Uchwała nr 364 Rady Ministrów z dn. 20 sierpnia 1959 r. w sprawie zatwierdzenia normatywów projektowania dla budownictwa mieszkaniowego, (Monitor Polski, 1959, nr 81, poz. 422.)

albo

Ustawa Prawo autorskie z dnia 4 lutego 1994 r. (Dz. U. 1994, nr 24, poz. 83, tekst jednolity: Dz. U. 2006, nr 90, poz. 631).

Cytowanie i przypisy dotyczące źródeł elektronicznych

▪ Płyta CD-ROM

- przywoływana po raz pierwszy

E. Rewers, Post-polis. Wstęp do filozofii ponowoczesnego miasta, Kraków 2005, CD-ROM, s. 32-34.

- przywoływana po raz kolejny w dalszych częściach tekstu

E. Rewers, op. cit, s. 32-34.

▪ Internet

Informacje których źródłem jest internet wymagają podania dwóch dodatkowych informacji: ścieżki dostępu oraz daty dostępu. Należy podać także pełen adres za pomocą którego uzyskano dostęp do dokumentu lub ilustracji, np. <http://> lub <ftp://>pełna ścieżka dostępu. Nie należy stosować hipertekstu oraz zawsze podać datę dostępu.

http://pl.wikipedia.org/wiki/Jerzy_Gurawski (19.11.2008)

lub

<http://kpsc.umk.pl/dlibra/doccontent?id=29400&dirids=1> (A.Majdowski, 2007, Stylistyka powojennych kościołów w Polsce) (10.10.2008).

Podstawowe formy i skróty

ibidem oznacza to samo co *tamże*, stosowany w przypisie po to aby nie wskazywać w całości już raz przywoływanego tytułu

tamże oznacz to samo co *ibidem*

zob. skrót od *zobacz*, wskazuje na bezpośrednie odniesienie do jakiegoś źródła lub poglądu

por. skrót od *porównaj*, wskazuje na konieczność odniesienia (porównania) jakiegoś fragmentu pracy do innego źródła lub poglądu

op. cit. skrót od *opus citatum* (dzieło cytowane) lub *opere citato* (w cytowanym dziele), zastępuje konieczność wskazywania całego tytułu wcześniej przywoływanej w przypisie pracy, za wyjątkiem strony np. *op. cit.*, s.51.

5. Problem plagiatu

Praca magisterska jest pracą samodzielną, jednak jak każda praca naukowa może (a czasami wręcz powinna) odnosić się do prac i badań innych autorów. Jest absolutnie normalną praktyką odnoszenie się do ustaleń, dzieł i opracowań wykonanych już wcześniej, pod warunkiem wskazania źródła ich pochodzenia. Należy każdorazowo i precyzyjnie podać źródła tych odniesień (służą temu m.in. przypisy bibliograficzne). Podobnie cytaty, powinien być każdorazowo odpowiednio oznaczony i posiadać atrybucję źródłową. Niestosowanie się do powyższych zasad jest naganne i jest jednocześnie jednym z najcięższych naruszeń zasad etycznych w nauce.

Zakres cytowania i przytaczania prac innych autorów określa Ustawa Prawo autorskie w art. 29 ust. 1, 2 i 2¹, wskazując m.in. że: „Wolno przytaczać w utworach stanowiących samoistną całość urywki rozpowszechnionych utworów lub drobne utwory w całości, w zakresie uzasadnionym wyjaśnianiem, analizą krytyczną, nauczaniem lub prawami gatunku twórczości.”⁴

Plagiatem może być ukrywanie albo celowe nieujawnianie wykorzystania fragmentów innej pracy (także magisterskiej). Plagiat tzw. zupełny oznacza przejęcie (przywłaszczenie) całego utworu lub znaczącej jego części, ze wskazaniem jednocześnie osoby która dopuszcza się takiej praktyki jako autora pracy.

Przywłaszczenie autorstwa cudzej pracy lub jej części, tak w części pisemnej jak i graficznej, jest przestępstwem. Już posłużenie się kilkoma cytataми z innej pracy bez podania ich źródła może być uznane za przekroczenie opisywanych wyżej zasad. Udowodnienie plagiatu np. przez recenzenta pracy może być podstawą do odmowy przyznania stopnia naukowego magistra. Należy zwrócić uwagę, że dyplom magisterski wydany w oparciu o plagiat może zostać unieważniony z mocy prawa także po ukończeniu studiów (art.193 Ustawy z dnia 27 lipca 2005r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, ze zmianami).

---

⁴ Ustawa Prawo autorskie z dnia 4 lutego 1994 r. (Dz. U. 1994, nr 24, poz. 83, tekst jednolity: Dz. U. 2006, nr 90, poz. 631).

6. Informacje dodatkowe

Praca dyplomowa jest w całości samodzielnym dziełem studenta. Autor pracy dyplomowej jest jedynym jej twórcą w rozumieniu prawa autorskiego⁵. W związku z powyższym student nie może wymagać od opiekuna twórczego udziału w wykonywaniu pracy. Zadaniem opiekuna naukowego (promotora) jest nadzór nad terminowością i organizacją procesu wykonywania pracy, udzielanie rad, wskazówek, opinii, wskazanie odpowiednich sposobów rozwiązania problemów, oraz metod poszukiwania rozwiązań twórczych, wskazanie właściwych technik projektowych na każdym etapie wykonywania pracy, pomoc w podejmowaniu decyzji twórczych, pomoc w doborze odpowiednich metod badawczych i opanowaniu warsztatu naukowego na poziomie wymaganym w pracy dyplomowej. Rady, opinie i wskazówki opiekuna mające charakter krytyki artystycznej i naukowej w odniesieniu do pracy dyplomowej mogą, ale nie muszą być uwzględniane przez autora (dyplomanta). Promotor nie może być współautorem pracy dyplomowej!

W przypadku gdy udział merytoryczny opiekuna pracy kwalifikuje go jako współtwórcę dzieła (pracy dyplomowej) w rozumieniu prawa autorskiego, to dzieło takie nie będzie spełniało warunków stawianych pracom dyplomowym i nie może być przedmiotem obrony. Autor pracy dysponuje pełnymi osobistymi prawami autorskimi do pracy dyplomowej. Kwestię majątkowych praw autorskich reguluje Prawo o Szkolnictwie Wyższym oraz Regulamin Studiów PP.

Opieka nad pracą dyplomową odbywa się w formie regularnych konsultacji dyplomowych, do których zobowiązany jest zarówno dyplomant jak i opiekun pracy dyplomowej. Ze względu na interdyscyplinarny charakter prac dyplomowych na kierunku architektura dyplomant może w trakcie jej przygotowywania korzystać z pomocy konsultantów.

Pracę dyplomową student wykonuje pod kierunkiem profesora, docenta lub doktora habilitowanego. Dziekan za zgodą Rady Wydziału Architektury, może upoważnić do kierowania pracą dyplomową adiunkta, starszego wykładowcę lub specjalistę z tytułem zawodowym (tzw. „mistrza”) spoza Uczelni. *Na Wydziale Architektury PP Dziekan dokonuje przydziałów do jednostek, a student samodzielnie wybiera promotora. Jeśli student nie dokonał takiego wyboru, to wówczas opiekunów prac dyplomowych przydziela dziekan w ramach obowiązków dydaktycznych nauczycieli akademickich.*

Tematy prac dyplomowych są ogólnowydziałowe, ogłaszane na stronie www i wywieszane w gablocie przed dziekanatem. Tematy prac ustala Dziekan w porozumieniu z kierownikami jednostek. (W przypadku pracy magisterskiej student może wybrać temat pracy w porozumieniu z promotorem, patrz: niżej).

Ocena pracy dyplomowej odbywa się według przyjętej skali ocen, z tym że oceną wyjściową jest ocena dobra (4,0).

---

⁵ Autor pracy dysponuje pełnymi osobistymi prawami autorskimi do pracy dyplomowej. Jest to jeden z powodów dla których student musi wykonać pracę samodzielnie. Kwestię majątkowych praw autorskich reguluje Prawo o Szkolnictwie Wyższym oraz Regulamin Studiów PP.

Własny temat pracy dyplomowej. Student, który chce wykonywać indywidualny temat pracy dyplomowej musi uzyskać zgodę promotora. Przyjęto zasadę, że promotor wyraża zgodę na temat własny podpisując poświadczenie odbioru tematu (które student składa następnie w dziekanacie).

Student studiów magisterskich, który nie podjął tematu pracy dyplomowej przed rejestracją na przedostatni semestr studiów, nie może uzyskać zaliczenia z przedmiotu *Seminarium dyplomowe*.

7. Bibliografia

- Boć J., Jak pisać pracę magisterską, Wrocław 1994
- d'Alleva A., Jak studiować historię sztuki, Kraków 2008
- Gambarelli G., Łucki Z., Jak przygotować pracę dyplomową lub doktorską, Kraków 2001
- Opoka E., Uwagi o pisaniu i redagowaniu prac dyplomowych na studiach technicznych, wyd. 2, Wyd. Politechnika Śląska Gliwice, 2001
- Wojciechowska R., Przewodnik metodyczny pisania pracy dyplomowej, Warszawa 2010
- Wolański A., Edycja tekstów. Praktyczny poradnik, Warszawa 2008
- Wójcik K., Piszę pracę magisterską. Poradnik dla autorów akademickich prac promocyjnych (licencjackich, magisterskich, doktorskich), Warszawa 2000
- Przygotowanie prac licencjackich i magisterskich oraz innych prac pisemnych, Instytut Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego, http://www.inp.uw.edu.pl/files/prace_pisemne/prace_pisemne_20091013.pdf (08.06.2012)
- <http://architektura.put.poznan.pl/n/wp-content/uploads/2011/06/wymaganiaPRACA-DYPLOMOWA-WA20102011.pdf> (08.06.2012)

8. Przykładowe plansze dyplomu inżynierskiego

